

GAZETA SATENII III

• REVISTA ILUSTRATA PENTRU TOTI •

GAZETA SATENII III

Ese la 5 și 20 a fie-cărei luni.

Abonamentul: 10 lei pe an, pentru Transilvania 5 florini, pentru străinătate 12 lei.

A se adresa tot ce privesc Redacția și Administrația Directorului-fondator și proprietar al „Gazetel Sătenului” C. C. Dateulescu, R.-Sarat

Anchetă Parlamentară

S'a vorbit adesea de a se numi o anchetă parlamentară, care să controleze d'apropo actele guvernului trecut, însă până aci vedem că nu s'a făcut încă nici un pas. Noi unii cari am fost tot d'auna imparțiali, și cât se pôte de obiectivi în tôte, declarăm solemn, că nu avem cătuși de puțin ambițiunea de a ne fali cu triumful și că nu avem nici un interes de a atâța ura sau resbunarea contra guvernului trecut, deși fără cauză cauta a ne strivi și a ne nedreptăți, pentru că ne am luat sacra misiune de a lumina și a apăra cu înfocare cauza sătenului.

Cu atât mai puțin intră în obiceiurile și caracterul nostru de a ne agăța de persoane, sau de a nutri vr'o ură personală contra vr'unui ministru care ne a guvernat până în trecut.

Ceea ce ne mărginim aci a arêta, e că de s'ar lua definitivă decisiune spre a se numi o anchetă parlamentară ar fi nu numai o chestiune de onóre pentru țară, dar încă un act drept și salutar pentru Statul nostru eminalemente constituțional. Noi credem că e chiar o absolută necesitate de a se numi o asemenea anchetă care să examineze și se controleze de aproape tôte tranșacțiunile financiare ce s'au făcut în ultimul timp, căci acêsta e partea esențială care interesază pe popor. Nu e nici un act arbitrar sau

malițios din partea guvernului actual dacă va cere socotêlă d'apropo guvernului trecut, ca să arate pe față cum a manipulat și cum a întrebuintat banii ce a strâns de la popor. E actul cel mai constituțional și cel mai laudabil pentru ori ce guvern care adoptă sistema de a combate cu minuțiositate actele predecesorilor și le dă pe față fără genă, căci numai astfel e de sperat îmbunătățiri și progres în administrația țerei.

Se dice că pe când s'affla onor d-nu D. Sturdza ca Ministru de Finance, s'ar fi strecurat multe lucruri necurate cu ocazia contractării diferitelor împrumuturi în străinătate. Pentru onórea țerei și a stabilirei adevêrului, e bine a se numi de urgență uă anchetă din sânul corpurilor legiuitoare care să cerceteze cu minuțiositate tôte actele de pe când a fost d-nu D. Sturdza administratorul general al finanțelor țerei.

Statul, care are privilegiul de a sechestra și a vinde până chiar cenșă din vatra sătenului pentru plata cășturilor, e obligat a da sémă ce face cu acești bani și dacă sumele ce s'au strâns au fost într'adevêr întrebuintați astfel după cum cere legiuirele statului nostru! Poporul și mai ales sătenii, cerê aci a se face acêsta anchetă nu pentru a constata ingerințele alegerilor sau alte neajunsuri ce s'au petrecut în diferite ramuri administrative, ci puramente cere a se constata dacă banul cu care a con-

tribuit pentru gospodăria Statului a fost bine sau rău percept. Poporul nu cere ađi a scormoni păcatele guvernului trecut, ci cere a i se arăta numai ce s'a făcut cu banul său, și cum s'a manipulat daraverile tesaurului public sub răspunderea d-lui D. Sturdza. Poporul voește a ști cât a costat pe Stat misiunile financiare trimise în străinătate în diferite rânduri. În ce condițiuni s'au făcut ultimele împrumuturi. În ce ăi și sub ce curs s'a vëndut mai multe milióne de rentă română la bursele din Berlin și Francfort. Cu ce mijlocitori s'a servit d-nu Sturdza la Berlin pentru a realiza împrumuturile, și care e corespondența ce s'a urmat. Să se arate poporului care sunt transacțiunile financiare ce a contractat Statul român cu onor casa a d-lui S. Bleichröder din Berlin. Câte titluri de rentă română s'au predat băncilor străine, și ce sume s'au priimit pe ele.

Să se arate poporului dacă s'au provocat băncile străine ca să concureze după cum interesele Statului cerea, și ce oferte s'au făcut onor. d-lui Sturdza de către bancherii din Berlin și Francfort și care sunt motivele pentru care s'au refusat cele lalte oferte ale băncilor străine. În ce bază și sub ce formă fu trimes onor. d-nu Carada în misiune financiară la Berlin și care e rezultatul ce a obținut. În ce bază și sub ce formă colinda d-nu D. Sturdza diferite piețe străine pentru contractarea de împrumuturi, și ce rezultate a obținut, respectiv să se arate pe față ce anume avantajii sau adus Statului. În fine principalul e a afla cu precisiune ce sumă de rentă s'a vëndut la Berlin și diferitelor bănci străine pe când era Ministru de finance d-nu D. Sturdza. ce curs a fost atunci, și pe ce curs sunt trecute în scriptele ministerului de finance. Dacă s'a adus vr'o pagubă sau vr'un folos tesaurului public, această trebie să ne arate onor comisia de control.

Noi nu ne putem pronunța ađi dacă svonul ce s'a răspândit contra d-lui

D. Sturdza, e fondat sau nu; și ne mărginim numai a înregistra în colónele acestei reviste, această versiune, după cum datoria noastră de cronicari ne obligă, lăsând pe cei în drept și mai competenți de cât noi a cerceta și a afla cauza acestei rumori mai d'aprópe, și a ne proba cu acte că precum sub administrația onor d-lui D. Sturdza nu s'a strecurat nici un neajuns, și că interesele Statului au fost păstrate și apărate corect cu cea mai mare exactitate, după cum datoria sa de Ministru cerea.

Noi declarăm din nainte că nu ne amestecăm de loc în această delicată chestiune și nu ne putem pune la dispoziția nimenui de a proba ceva în favórea sau defavórea d-lui D. Sturdza, și ne mulțumim cu rezultatul ce onor comisia de anchetă ne va da.

C.***,

Baza fundamentală a civilizațiunei.

din epoca

1789 — 1889.

Cu începutul anului 1889, se împlinesce tocmai un secol, de când Adunarea-Națională a Franciei, formă un act de o importanță capitală pentru întreaga omenire. Acest document glorios e baza fundamentală a civilizațiunei, asupra căruia sunt aședate într'un mod ireductibil pentru eternitate toate principiile de drept civil, politic, religios, și toate ce spiritul uman póte avea mai bun în perfecțiunea sa.

Astă-ăi se împlinesce tocmai uă sută de ani, de când se proclamă în lume: „Drepturile adevărate a le omului.“

Uă sută de ani tocmai se împlinesc, de când se recunosc cu un entusiasm nemăsurat, dintr'un capăt al lumii, până la cel-l'alt, libertatea absolută a omului.

Și astă-ăi tocmai, mai mult ca ori când, găsim cu cale a aduce aminte ómenilor noștri politici, și a face cu-

noseut bravului nostru popor, care sunt aceste drepturi ale omului ce se declară în 1789.

Când studiază cine-va cu ôre-care atențiune istoria omenirii, e cu neputință ea să nu fie surprins de faptul că în tôte lucrările lumii acestia, *erôrea* a precedat *adevêrul*. Pare că ar fi uă fatalitate care persecută némul omenesc, și nu 'i permite să vadă lumina, înainte de a fi trecut prin purgatorul întunerecului. Ori unde voim să ne aruncăm ochii, fie pe domeniul ideilor, fie pe domeniul materiei, vedem că se reproduce necontenit același fact: Omul debutedă pururea prin tot ce e mai absurd, și vătămător intereselor sale, și numai după multe și îndelungate lupte, după experiențele cele mai amare, după ce a trecut prin tot purgatorul suferințelor, ajunge a adopta aceea ce e conform bunului simț, și folositor existenței sale.

Motivele care au dat naștere documentului din 1789 sunt greșelile cardinale ce comiteau incontinuu acei cari erau puși în capul națiunii. În introduțiunea formulărei documentului găsim ca argument că, *nesciința, uitarea* sau *disprețul* cu care s'au deprîns mulți din cei puternici și cei mari a privi pe cei mici și slabi, sunt cauzele nenorocirelor ce cad mereu asupra omenirii, și în special asupra poporului.

În timpul din urmă vedem formându-se partide reacționare, care nu se sfîșie a întrebuinta mijlôcele cele mai condamnabile, pentru a 'și ajunge scopurile lor cele mai infame și egoiste. Asemenea vedem creînduse nișee elemente antidinastice și revoluționare, care cred în rătăcirea lor că numai prin distrugere, prin nimicire, și prin sugrumarea tuturor libertăților individuale se pôta câștiga și dobândi ceva. Atât unora precum și celor-l'alți le strigăm, voi rătăciților! Uitați și desprețuiți drepturile cele sacre ale omului, și pe dată veți vedea omenirea tôte earăși acolo unde a stat su-

timi de ani îngenuchiată; adică a-brutisată și barbarisată, exploatată și persecutată de nișee călai, și scôsă afară din sentul legilor. Omenirea are uă istorie importantă, pe care ori-ce om cult și inteliginte trebuie să o scie, și să se conforme experiențelor câștigate; însă această istorie pare că e pusă cu totul în uitare. Almintrelea nu putem înțelege, cum vine acesta că mulți din ômeni, ba încă prea afară din cale mulți sunt desmoșteniți în 1889 de acele sacre drepturi ce se proclamară în 1789.

În uitarea acestor drepturi umane, găsim rēul principal care aduce ne-mulțumirea generală în timpul de față. Proclamațiunea dreptului omului din 1789 este actul fundamental al libertăților umane. De o dată cu proclamațiunea acestui act liberal în adevêratul sens al cuvântului, se proclamă și principiul monarhiei constituțional. Acesta o reamintim ađi cu tot dinadinsul din nou, pentru a nu confunda epoca din 1789 cu epoca domniei terorismului din 1793, și pe care unele din guverne din cauze politice confundă aceste date, și se abține a da Franciei rangul de onóre ce merită în mijlocul Europei civilizate, nevoind a lua parte oficial la expozițiunea ce va avea loc anul acesta în Paris.

Principiul monarhiei constituțional, vedem că armoniađă fôrte bine cu principiile dreptului uman prin care se acordă omului drepturile lui naturale; nu pôte armonisa însă nici o dată feudalismul cu drepturile omului. Legile lui D-đeu prin care consideră pe toți ômenii egali dictedă în mod imperativ, de a trăi toți ômenii în cea mai deplină armoniă unul cu altul, fiind-că la cele din urmă nu trebuie a se uita că sunt frați. Așa dar drepturile omului trebuie să armoniseđe și să fie respectate după orânduirea puterii divine; și adunarea națională a Franciei proclamă clar drepturile omului în puterea legilor cerești, căci numai unicul D-đeu ea-

re reșede în ceruri e superiorul omului; nici o dată însă fanatismul religios, fanatismul de rasă sau de naționalitate trebuie să domine asupra omului și să-l despoe de drepturile sale ce 'i lea dat înaltul creator.

Un popor luminat, moral, liberal, și progresist, trebuie să respecte cu religiozitate drepturile naturale ale omului, și nu trebuie să le uite sau să le desprețuiască vr'o dată.

Neapărat că e trist vedând în timpul din urmă formându-se ore-cari noi grupuri, care 'și au pus în cap drept țintă a distruge și a nimici totul cu speranța că numai prin forța brutală, se poate schimba situația, și a se aduce binele.

Noi însă credem că mult mai mari avantagii se pot dobândi pe căi modeste și legale și drepturile sacre ale omului sunt mult mai consfințite când nu se recurge de loc la puterea brutală, și se recurge numai și numai la puterea inteligenței, culturai, a muncii oneste și drepte, căci numai astfel poate ajunge omul a fi fericit.

Astă-ți mai mult ca ori când repetăm cererea de a se crea școli, școli și iarăși școli, prin toate ungiurile țerei, și a lumina pe popor ca se scie și el drepturile și datoriele lui ce are ca om și ca cetățen.

Astă-ți mai mult ca ori și când, corem ca să se dea libertate și protecțiune muncii oneste și drepte. Dați omului ce este al său și nu vă cereți a desonora și știrbi din principiele dreptului și a civilizațiunii.

Noi declarăm cu durere că țara noastră uă sumă de români, cărora le lipsește cu desăvârșire amorul propriu de patrie. Tôtă pompa de dragoste ce arată că pörtă țerei, se mărginesce la dragostea budgetului; și când împrejurarea aduce ca se fie înțerați de această mănósă țată, ei devin dușmanii cei mai inverșunați ai țerei. Prea puțini sunt acei cari se devotă muncii, și mai toți caută a fi hrăniți de Stat, vărându-se în tot felul de funcțiuni,

fără a 'și da sémă de au talentul sau capacitatea pentru acesta.

Astă-ți, ca nici o dată, trebuie să deschidem ochii bine, la ceia-ce facem, și trebuie să băgam de sémă unde ne aflăm. Nu trebuie să uităm că ne aflăm între doi coloși, care la un moment dat ne pot strivi, fără însă ca acele fortărețe ce ne costă milioane să ne folosescă ceva. Singurele fortărețe care nu se pot bombarda, și care efectivamente ne pot apăra ori când contra ori-cărei agresiuni streine, e de a fi drepti în legiurile noastre.

Posiția noastră geografică cere ca să dezvoltăm cultura, munca și dreptatea, ear nu barbarismul și militarismul ce domina o dată în orient.

Astă-ți când lumea civilisată, are a serba centenarul proclamării dreptului omului, găsim oportun a publica aci, în extenso, acel document istoric, din 1789, creat de marele popor frances, pentru întreaga omenire; care document, cu drept cuvânt, se poate numi: Constituția constituțiilor tuturor Statelor din lume, căci Statele ce nu respectă aceste principii, nu pot dice că sunt constituționale sau civilisate.

Actul original din 27 Aug. 1789.

Declarațiunea dreptului omului.

Representanții poporului frances, constituiți în adunare națională, — având în vedere că din *ignoranța, nesciuța, uitarea*, și desprețuirea drepturilor sacre ale omului, provin toate relele și că numai aceste, sunt cauzele care aduc toate nenorocirele asupra popoarelor, și se strică toate guvernele — au hotărât printr'o declarațiune solemnă, că drepturile naturale și inatacabile, sunt drepturi sacre ale omului, care rămân incorporate în om, aducând aminte perpetuu atât omului propriu, precum și societăței umane în genere, că aceste sunt drepturile și datoriele omului, iar nu altele. Și că numai după aceste principii au a se

lua ca ținta de plecare leguitorii pentru formațiunea statelor și a puterilor executive. Temelia organizațiunii statului va fi așezată ast-tel ca fie-care om să fie apărat, și că principiile de drept să fie formulate cât se poate de simplu, spre a nu se putea converti sau devia nici o dată. Pactul fundamental al statului va fi formulat numai pe aceste principii, prin care poporul fără deosebire, poate ridica plângere contra ori-cui, și ordinea stabilită să fie pentru folosul comun.

La toți de față declară, că sub auspiciile puterii divine, recunoșce și proclamă solemn adunarea națională pentru întreaga omenire următoarele drepturi ale omului :

Art. 1.—Oamenii se nasc liberi și cu drepturi egale și tot ast-fel trebuie să rămâe cât trăesc. Onorurile și favorurile ce se acordă de către Stat, trebuie să fie fondate numai pe baza meritelor și a capacităților.

Art. 2.—Scopul și ținta statului e de a menține buna ordine prin a face să se respecte drepturile naturale și imprescriptibile ale omului. Aceste drepturi constă în libertate, egalitate și apărarea averii și a vieții, și contra ori-cărei asuprii.

Art. 3.—Principiul suveranității e mană de la popor. Nimeni nu poate a'și însuși vr'o autoritate, fără voie și fără autorizația specială a poporului.

Art. 4.—Libertatea omului constă din a face tot ce voescă după placul său, și numai atunci poate fi împedat când ar aduce vr'o vătămare altuia. Exercițarea drepturilor naturale ale omului nu pot avea alte limite, de cât acele care asigură și altora dreptul egal de a se bucura de foloșele acelor libertăți. Aceste limite trebuie a se regula numai prin lege.

Art. 5.—Legile trebuie să fie contra numai faptelor și acțiunelor omului, ce se cred într'adevăr păgubitoare statului. Ceia ce nu e oprit prin lege, e liber omul a face, și nimeni nu poate fi forțat a se supune la accia-ce e contra legii.

Art. 6.—Legea se înțelege că e uă decisiune formulată prin espresiunea voinței generale a poporului. Fie-care om trebuie să aibă libertatea garantată de a putea lua parte în persónă sau prin procurator la formarea legilor. Legea trebuie să fie egală pentru toți, fie ea menită a apăra sau a pedepsi. Înaintea legii nu poate avea nimeni un drept mai mare sau mai mic, ei toți de o potrivă trebuie să aibă drumul deschis pentru a ocupa veri și ce funcțiune în serviciul public, și a dobândi veri și ce onoruri sau dignități ce are Statul de oferit locuitorilor săi, fără nici o altă condițiune mai deosebită de cât aceia a meritelor și capacităților.

Art. 7.—Nimeni nu poate fi acuzat sau arestat afară de casurile stabilite și afară de formalitățile preserise în legi. Acei cari abuzează de puterea ce li e confiata, și din capriciu, ură, sau interes personal, acuză, arestază și urmăresc, sau dau ordine a se executa ilegalități, trebuie a fi responsabili și pedepsiți cu tótă rigórea legilor, fără a ține seama de rangul ce ocupă. Înșă, și fie-care om care e acuzat și citat înaintea autorităților țerei, trebuie a se supune imediat fără cea mai mică opunere; și în cas de nesupunere trebuie a fi pedepsit deosebit ca insubordonant legilor și autorităților.

Art. 8.—Legile nu pot prescrie alte pedepse înfricoșătoare, de cât numai acele, pe care se cred d'ajuns a stabili ordinea și siguranța publică; și nimeni poate fi pedepsit afară din limitele preserise de lege, și pentru ea legile să aibă puterea de a fi executate trebuie a fi comunicate poporului înainte de a fi puse în aplicare.

Art. 9.—Omul fiind de natură adus în lume ca fiind nevinovată și tot ast-fel trebuie să fie considerat ori unde ar locui sau apare, până ce numai legea cea dreaptă și imparțială dovedescă contrariul, adică constată în fapt vinovăția lui. În cas că atacarea și arestarea persónei vinovate, e o absolută necesitate pentru a feri

societatea de noi vătămări, veri ce tortură sau veri-ce resbunare aspră să fie prin legi severe interdișe.

Art. 10.—Nimeni nu pôte fi atacat sau cătuși de puțin împedicat pentru părerile și cugetările lui ce exprimă prin grai sau prin scris fie ele de natura politică sau religiôsă ; pe cât timp nu se dovedesce printr'o hotărâre judecătorească, pronunțată în virtutea legilor în ființa, că precum ele sunt vătămătoare societăței.

Art. 11.—Comunicarea liberă a ideilor și a cugetărilor sunt drepturile cele mai sacre și mai scumpe ale omului. Fi-care om trebuie să fie liber în cuvântare, în cugetare, în scriere și în răspândirea ideilor sale în modul ce 'i se pare mai nemerit, cu reserva de a fi răspunzător în fața legilor în cazul când s'ar constata că a abusat de această libertate care a trecut peste normele prescrise, și care într'adevăr prejudețiasă societatea.

Art. 12.—Pentru a se garanta drepturile sacre ale omenirii, e de trebuință a se forma o forță publică tot din popor care pörtă numire de Stat. Această forță publică însă trebuie să fie întrebuințată pentru binele și folosul comun, nu însă pentru folosul unor singure clase de ómeni, sau pôte pentru folosul acelora căroră li s'au confiat de mulțimea puterea în mână.

Art. 13.—Pentru a putea menține această forță publică și a acoperi cheltuelile necesare, e de trebuință a contribui cu toți fără deosebire în proporția averii ce posedă fie-care, fără cea mai mică excepție.

Art. 14.—Fie-care om are dreptul a controla în persónă sau prin procurator necesitatea acestei contribuțiuni, fără a se ține sémă de ce categorie e contribuțiunea sa. Ori cât de mică e contribuțiunea sa, el trebuie să fie liber egal ca și cei mai mari contribuabili a avea votul său pentru a dispune și el ca și toți cei-alți de aceste contribuțiuni, a destina modul întrebuințării dupe ua anume formă

stabilită prin lege, din care se rezultă un folos general pentru toți ómenii în genere.

Art. 15.—Cel mai mic contribuabil e îndrept a cere ori-când cont de banul ce plătesce, și fie-care funcționar public e obligat a respecta dreptul contribuabilului, dând sémă de modul cum administrésă și surveghésă interesele publice ce 'i s'au încredințat pe basa capacităței lui.

Art. 16.—Statele care nu sunt în stare a garanta și a respecta cu sfințenie drepturile omului în modul definit, și nu usedă de forța publică ce are deja formată pentru binele și folosul general al omenirii fără deosebire de credite, nu pot fi State constituționale. Căci numai pe baza acestor principii nasce constituționalismul, respectiv liberalismul și umanitismul.

Art. 17.—Proprietatea materială ca și cea morală sunt drepturi sacre și inalienabile ale omului, de care nimeni nu pôte fi forțat a se lepada de ele contra voinței sale ; afară numai când o necesitate publică reclamă, și această absolută necesitate trebuie întei recunoscută și stabilită prin lege. Uă dréptă și raționabilă despăgubire trebuie a 'i se da imediat omului care fu forțat a se deposeda de avutul său pentru binele și folosul comun.

Un amic al poporului.

Din scrisorile unui amic.

1885.

III.

....Îți spuneam o dată că nu vréu să fac promisiuni solemne, pentru că óre-cum *angajamentele* sunt un fel de tiran ce 'ți opreșce gândul la or ce moment ; iar pentru ca să fii cu mâinele deslegate, 'mi voi păstra libertatea de a lucra, când timpul 'mi va permite, iar nu când legile angajamentului 'mi ordonă.

Ca sferă de activitate mi aș alege multe, dar, cu tóte acestea, nu precizez nimic, las timpului să'mi arate la ce trebuie să'mi arate la ce trebuie să'mi țintesc privirele. În trăsuri generale aș putea dice că, când și când tinându-se însă socotéla de timpul pe cât 'l voi avea la dispoziție, aș putea să scriu

de teatru, de muzică (operă), nu în partea teoretică ci numai în cea sentimentală, adică a impresiunilor ce mi ar putea produce sau mai bine zis a efectelor ce muzica are asupra sufletului nostru; despie înfățișarea capitală la diverse epoce ale anului; despre tinerii de astăzi, starea lor culturală, reaua direcțiune a ideilor ce se observă la dânsii, scepticismul de care sunt cuprinși, din cauza ideilor obscure, deșarte și fără teren la noi în țară; mici *comptes rendus* despre meritele cărților ce voi avea ocaziune a citi și așa mai departe.

În scrisoarea ta precedentă mi propui să îți scriu din când în când ceva cronici *mondaines* de pe aici. La această îți răspund că nu mă pot obliga, pentru că dacă voi lua a trata despre lumea elegantă și despre modelele cu care ia se face de ris, apoi atunci de sigur n'as aduce nici un serviciu corepondenței noastre, care mai curând sau mai târziu va trebui dată la lumină. Cum aș putea eu să mi propun a trata chestiunea modelor și a păpușeriilor lumii elegante, când ar putea să facă inimă rea multor cuconițe și coconasi înțotonați? De ce dar să mi fac inamici pe sexul frumos și pe cei tiranisiți de modă! Ei strig pe toate cărările, libertate, și nu ved sărmanii că sunt în ghiarele unui tiran ridicul, în lanțurile unui despot gentil care le despăie buzunarul, sărăcindu i. Pe urmă dacă cuconițele nu s'ar ocupa de mode, *menajul* ar merge bine și seopul vieții s'ar înțelege altminterlea! Educațiunea însă ce li se dă în școli înfățișă ceea ce e necesar a ști o fată, care mai pe urmă are a deveni mamă și gospodină, ci din contra le dezvoltă gustul imitațiunei, o ambițiune rău chibzuită de a putea să strălucască în lume și o mulțime de alte maimuțării care fac viața bărbatului amară. Niște ast fel de lucruri nu le aș putea scrie și dezvolta de cât atunci când aș ști că nu pot fi cetite și de alții. La ce să mi stărnesc mâini pentru un lucru care nu se poate îndrepta nici o dată!

Imi ceri părerea asupra operei tale *Sandă** pe care mi-ai trimis-o s'o citească.

Idea mea este că în trăsuri generale nuvela ta e bună de și îi lipsesc unele amănunte numai de cât, ca să arate și mai bine tema ce ți ai propus și să facă scopul ei mai bine înțeles, caracterul ei și mai instructiv.

Trăsurile subț care este descris Sandu dă o idee generică și credincioasă despre spiritele tinerimei din București și din cele alte centruri ale României, unde civilizațiunea este transmisă generațiunei actuale în colori false, lipsită de sprijinul puterilor educătore, și a principurilor cari fac ca viața să fie un

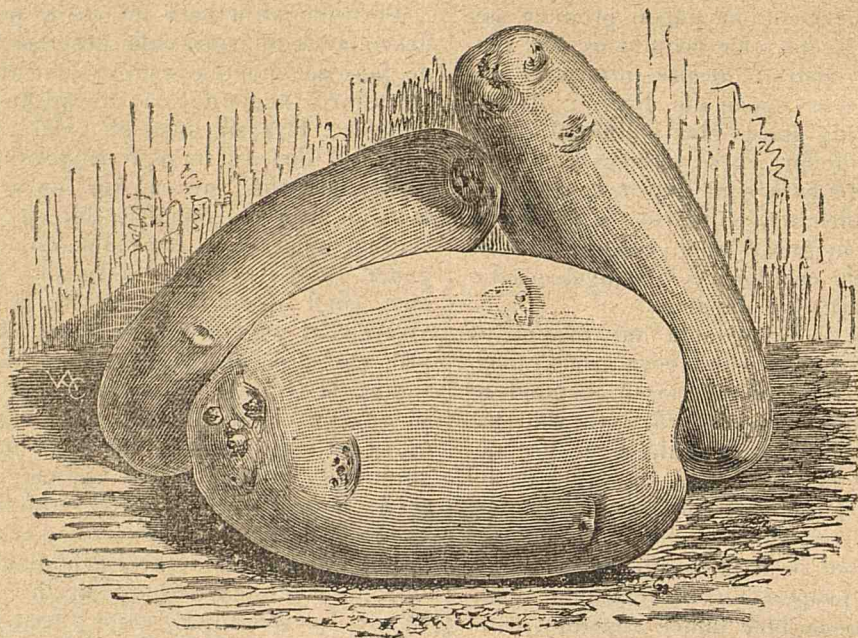
scop la omenii cari sunt pătrunși de misiunea lor.

Portretul subț care înfățișezi pe Sandu și dezvoltarea lui spirituală, descriși foarte bine, ne face să cugetăm asupra educației spiritelor tuturor aceluia cari înbrățișând idei vătămătoare, fără șir între ele, idei cari au defectul să dea aparență de modernitate orbului lor proselit, fac ca acel ce a vrut să și facă un titlu de mândrie din ele să devie confuz, încurcat în raționamentul său; fără punct de plecare și fără rezultat la ceea ce face, când acest ce se raportă la domeniul abstract al enuțărilor sănătose. În loc ca prin ele să și deschiză calea către o viață sigură și fericită — să devie un svântur, să nu știe cu învățătura care a căpătat'o, de ce să se apuce când i se pune înainte vr'o chestiune din viața reală așa cum ea trebuie să fie la omeni cu enuțări stabilite pe un studiu sistematic și susținut de o creștere conformă cu adevărata menire a omului.

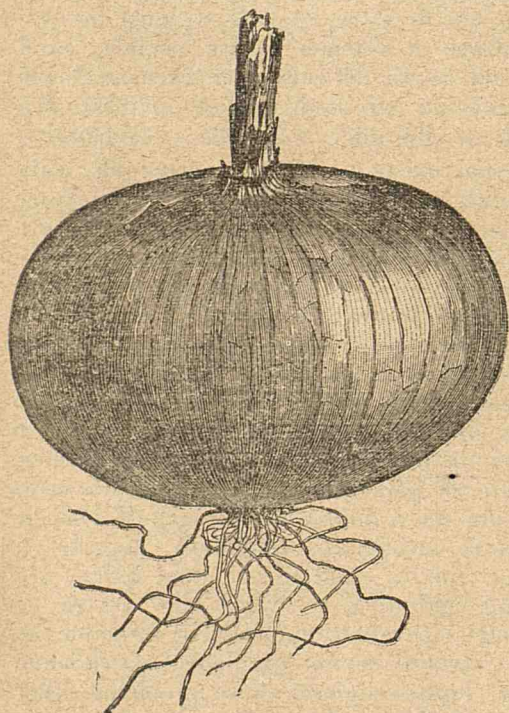
Și toate acestea de unde provin? De acolo, că noi, aceștia tineri, când înbrățișăm o idee occidentală, nu luăm să o disecăm bine, să ne gândim asupra ei: ce folos poate să ne aducă ea? E potrivită ea, sau nu cu cerințele noastre sociale? ci de multe ori, (și mi se pare că e majoritatea cazurilor), fără a fi în stare să judecăm chiar despre ea, o înbrățișăm numai pentru că e occidentală; și pentru că devine la noi modernă, ne facem și noi moderni! prin ea, uitând însă că suntem popor oriental și că multe din cele ce sunt folosite pentru cei d'întâi, sunt pentru noi, orientali, un desastru, o plagă, o cauză de dezorganizare a sistemului nostru social, când vom lua starea de cultură în care ne găsim, și bazele pe care este fundată civilizațiunea noastră cu totul diferită de aceea a occidentului.

La noi există o religie ortodoxă, care constituie baza raporturilor și a vieții noastre sociale, o religie în care noi suntem inițiați mai înainte de a avea începutul studiilor, o religie pe care este bazată totă civilizațiunea noastră; pe când la occidentali este o religie catolică care luptă necontenit cu Statul și cu supușii, care este o forță deosebită de cea laltă (a statului), care este un stat într'un stat, care persistă de a fi izolată de puterea statului și care la momente date să pôtă răsturna pe acesta din urmă (precum nu o dată s'a încercat). Vra se dică că la occidentali, religie departe de a face din tot omul fratele unul altuia, predicând egalitatea, se ivește din contra un tendință separatiste, exclusiviste, formând caste pe țărîmul comun. Acolo trebuia să izbucnescă lupte religioase, să se proclame libertatea cultului, egalitatea omenilor înaintea legii și a lui Dumnezeu și libera manifestare a doctrinelor religioase, manifestare oprimată și

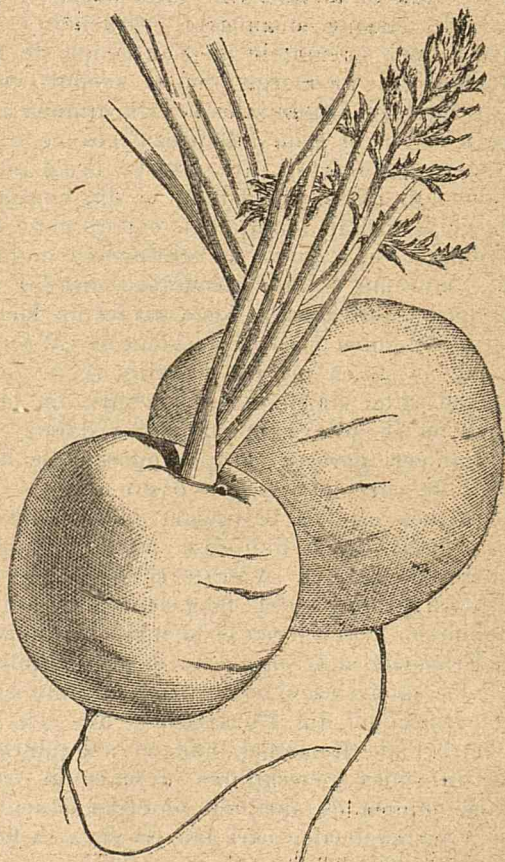
*) Sandu este numele unei nuvele în preparațiune cu tendințe obraznice de a scote capul la lumină — într'o zi. N. aut.

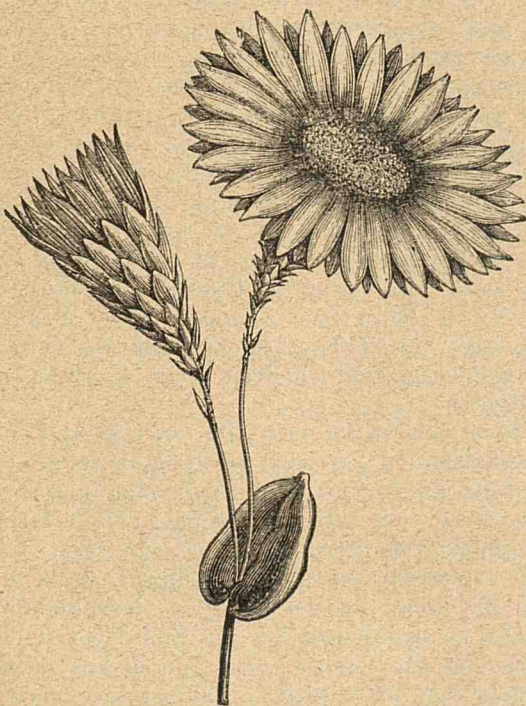
Cartoful cel mai timpuriu „Victor.“ (expl. în acest număr).

Cépa galbenă americană Danvers.
[expl. în acest No].

Morecivul rotund timpuriu. (Expl. în acest No.)

Rhodanthe Manglesii pătât. (Expl. în'acest No.)

Cineraria Cruenta. (Expl. în'acest No.)

înabușită mult timp de religioșii ipocriți. La ei trebuia să se întâmple o revoluțiune a ideilor religioase. Aceste idei, după rebelele religioase, au atras după sine principiile libertății individuale, sociale și politice ale omului. Revoluțiunea din Anglia fuse începutul, formă elementele care să contribuie la perturbarea gróznică a atmosferei încărcată de nori deși și plini de furórea cerului Europei occidentale să se descarce și să izbucnescă tempesta, care trebuia mai pe urmă să se transforme într'o înspăimântătoare și săngeróasă revoluțiune franceză. Cu terminarea marelui drame occidentale spiritele febrile începură a se liniști, — priimíră satisfăcțiune.

Dar de óre ce omul este lacom și nesășios, i se páru puțin ceea ce el dobândi, și care de altmíntrelea putea să'l îndestuleze, dacă ar fi știut să-i dea o aplicațiune judicioasă; — s'a ivit în urma marelui catastrofe franceze doctrina specială a socialismului și a comunismului.

Astăzi tot occidentul continentului este cuprins de această bolă care, prin intermediul tinerilor noștri studiați în Paris și în Germania, a început a se lăși și la noi — în România și până la un punct óre care și în Bulgaria, astfel că astăzi partidele conservátore și zancoviste de acolo s'au fuzionat ca să lupte cu puteri unite contra acestui rău.

Or cum ar fi la occidentali, dacă a rezultat așa ceva, ca socialism și comunism, au fost cauze vădite, cauze nefaste cari au împins lucrurile până acolo. La ei s'a întâmplat óre cum într'un mod natural. Dar la noi, la ortodocșii greco-orientali ce cauze a-vein ca să răsará și la noi socialismul? Nu e acesta o paradă de modernism? Nu sunt acestea idei împrumutate ca să facă modă la noi și să ne demoralizeze? Iată cauze care ne face pe noi tinerii să fim cu idei risipite de tóte, fără început și fără sfârșit; iată pentru ce la noi, tinerii ies cu puțină știință și cu idei deșarte; iată cauza radicalizmului nechibzuit.

Apoi cum póte să fie altmíntrelea, când studiul nostru este fără sistemă, cu o direcțiune reală, problematică, fără desvoltare și a forțelor spirituale? Eu pot să afirm că acolo nu mai sunt ómeni adevărat erudiți unde religiunea — ca morală — n'a lipsit de la studiu, unde și una și alta au lucrat pentru formarea individului: știința desvoltându-i raționamentul, facultățile intelectuale; iar religiunea formându-i caracterul, înzestrându-l cu virtuți, filantropie etc.

Nu e îndoială că la noi socialismul lui..., demagogii de astăzi o să încerce rău lucrurile. Fenomen ciudat însă că aceste două puteri destructoare: demagogismul și socialismul merg mână în mână fățiș; cel dintâiu guverna țara, cel d'al doilea este ajutat de

primul. Ca să coincida demagogismul la putere cu socialismul, este un lucru care pune pe gânduri pe ómeni: o astfel de stare de lucruri s'ar putea admite în Franța spre pildă; într'o țară cu un trecut istoric vast, iar nu în România încă fragedă și neconstituită bine nici economiceste nici politiceste.

Nu sunt viu simțite ca neapărat trebuincioase acele idei, cari se împrumut din străinătate, când ele n'au încolțit în țară; când ele nu s'au produs prin firea lucrurilor d'înăuntru. Vra să dică tot ce se petrece în România pe terenul socialismului este un lucru împrumutat artificial neimerent cetățianului român. O țară trebuie să se desvolte prin propriile ei forțe, să nască idei prin impunerea ce o fac necesitățile progresului și a culturii la care ia pășeste treptat; iar câtuși de puțin nu, când sunt încă comuni fără școli, când chiar încă populațiunea orașelor nu este îndestul de cultă — să facem sărituri gigantice de la modestie la extremul ei; de la moderațiune — ce trebuie încă să ne caracterizeze — la radicalism. Aci rezidă greșala capitală a acelor cari încrimineză pe Rusia că nu vrea să facă un *salto mortal* să trecă din starea ei de regenerațiune — la perplexitatea himerilor. Rusia și cunóște forțe bine starea interióră, starea culturală, particularitățile sale ca stat ortodox și protector al popórelor mici ortodoxe și orientale; își simte mai bine ea care îi sunt trebuințele, de cât acei din apusenii sau or care altul cu pretențiune de civilizată. Rusia știe pe ce baze trebuie să mérégă civilizațiunea ei; Rusia nu vrea să devie artificialmente stat cult; ea vrea să prospereze prin propriile ei forțe, treptat și solid deși încet, iar nu subit și surpator. Și Rusia are autorități literare, are geniuri poetice universale, are ómeni formați pentru cariere dificile, bărbați sistematici, iar nu superficiali. Acei numai pot să vadă în Rusia barbarie și ignoranță cari îi doresc răul, căderea ei, iar nu prosperarea ei; numai inamicii ei pot să o condamne că nu merge spre progres. Cine se mai îndoește astăzi că dânsa este o țară cu viitor strălucit, care alături cu rasa germană vor cotropi elementul latin, moleșit. Dar să reviu la religiune.

Încă câte-va cuvinte. Pe când la apusenii catolicismul a provocat șir de lupte religioase, a atras după sine revoluțiuni, religiunea noastră n'a produs nici catastrofe, nici desastre în interiorul statelor cari o confeséză. La noi ortodocșii, totul a mers liniștit, de și încet dar bine. La noi statul se desvoltă alături cu religiunea. La noi Statul și religiunea sunt două puteri contopite în una ca să dea o mai mare tărie organizațiunei noastre sociale; la noi biserica n'a luptat nici o dată cu statul, din contra patria și naționalita-

tea fiind în pericol, religiunea a fost aceea care 'i a susținut, care ne dădea putere ca să resistăm încercărilor via unilor. Religiunea ortodoxă împacă popóarele prin preceptele ce ea conține; cea catolică îi desbină, precum s'a vădut din urmările ce s'au produs dintr'un mod de aplicare ambițiosă a religiunii la apuseni.

Ăstăzi când socialismul, fără a'și avea rațiunea la români, se propagă cu sprijinul celor mari, când el amenință existența religiunii; când țeranul este decădut materialmente și moralmente; când ateismul de care suntem copleșiți, face din noi ca ideile noastre să fie fără nici o legătură și în așa desordine cum au fost popóarele în evul meziu, iar pe țeran póte să'l ducă la disperare, eu cred că religiunea trebuie susținută.

Am insistat mai mult asupra acestei chestiuni pentru că eu cred că ar fi fost nemerit dacă introduceai în nuvela ta câteva cugetări asupra religiunii care în nici un caz nu pot să facă să scază meritul scrierei ci din contra 'l vor ridica mai mult.

Mai departe cu critica asupra piesei tale pot dice: că viața lui Sandu în provincie nu putea să fie alt-mintrelea de cum ai descris-o, lipsindu-i simțul binelui, răcindu-se în bira către părinți, către cămirul unde priimi viața; lipsindu-i modestia; obișnuit cu zgomotul asurđitor al capitalei, cu sofismele amicilor săi din București, el trebuia să desprețuiască traiul din provincie; provincia era prea mică ca să'l încapă fiind atât de risipit cu cugetările și cu modul de a trăi artificial în capitală.

Ne având nici o călăuză morală, care să-i aducă conolare în suflet; devenind sceptic și pesimist, el trebuia să trăiască posomorit și nemulțumit de lumea ce 'l înconjura. Apatia lui și singurătatea care 'și o alegea, las însă să reiasă că în el se producea o reacțiune și că această trebuia să fie spre bine, ca fiind săturat de rău; trebuia să se deștepte în el treptat simțul către natural, către ceia ce trebuie să constituie norma omenei.

Cugetările lui aflându-se pe malul apei sunt fórt naturale și descrise cu măestrie în puține cuvinte. E ceva romantic și plin de poezie filosofică.

Neîncrederea ce avea în amici, adică circumstanța că nu era intim cu nimeni, provine din aceea, că nu credea că ar fi altul pe lume, care având atâtea defecte cât el, ar avea curajul să i le spuie lui.

Transformarea lui e cam subită. Ai pus un agent puternic — femeia, dar ai pus un termen fórt scurt, ca să se opereze transformarea lui, și încă transformare radicală după cum se vede din desnodământ. Trebuie să pui câte va detalia asupra influenței ce

a avut agentele asupra lui Sandu; în ce mod s'au obținut efectele cu care se încheie piesa. Efectul biletului este o explicație unilaterală, nu amănuțește o metamorfoză generală a spiritului și a moralului la un om decăzut până atât în scepticism și pesimism, cum era Sandu.

Desnodământul este bun și — dacă 'l ai ales de felulu acesta — este firesc.

Țio repet: trebuie la unele locuri să intri în amănunte, ca să atingi chestiunile principale, să desvolți acele idei, cari fac scopul scrierei. Ai lăsat multe lucruri să se deducă din raționament, să se subînțelgă.

Din cauza acesta iată cum ți aș putea caracteriza scrierea ta: Un tablou mare care nu începe în ramele lui mici și trebuie o parte să rămăie ascunsă pentru acci ce nu au darul comprehensibilităței ca să ghicescă sau să deducă părțile ce trec subț indoituri.

IV.

1885.

Scrisórea ta mi a făcut mare mulțumire. Citind'o, am ramas încântat; avea ceva care făcea să'mi tresalte inima de entuziasm, de bucurie, eu singur nu 'mi pot da séma de ce, dar se întâmplă une ori câte o scrisóre care ne produce câte un efect plăcut, o impresiune mai puternică ca cele alte.

Deși te arăți nemulțumit de distincțiunea ce fac într'o scriere realistă și una romantică, voi căuta să'ți arăt cuvintele mele. Dacă am đis că 'mi place mai mult cea dintei, apoi acesta trebuie să se înțelgă, că aci m'am pronunțat din punctul de vedere al caracterului ce ea prezintă, mia plăcut mai mult *ca gen* de scriere. Cea dintei produce efecte directe imediate, fiind înțelă și gustată mai bine. Cea de a doua din contra: efectul este mai depărtat pentru că materialul din care este zidită, este imponderabil; totul este în ea constituit de iluziuni, din contemplări și din asocierea amintirelor din trecut cu cea ce va fi.

Ca să faci să reiasă diferența densității lor literare — dacă pot să mă exprim astfel — n'ai de cât să le cântărești pe amândouă cu cântarul tactului, cunoștințelor literare, și vei vedea că greutățile relative ce vor resulta vor fi de o deosebire neuzită: pe când cea dintăiu 'ți va da prin faptul substanței elementelor din care este constituită, o greutate efectivă; cea laltă 'ți va arăta idealism, a cărei greutate o vei crede prea multă sau prea puțină, în nici un caz însă nu o vei defini exact.

Voiu repeți încă o dată că nu voiu să'ți fac opoziție, ci din *contra*, mă voi *sili a fi* arăta că făcându-ți obiecțiuni la unele cugetări, nu sunt însuflețit de cât de dorința d'a 'ți aduce sinceră mângăere și în același timp

a mă întări și cu mai mult pe calea convincțiilor care nasc din modul meu de a privi lucrurile.

Descriindu-mi pe scurt viața petrecută în capitală, și făcând oarecum comparație între ea și cea din provincie, în care actualmente împrejurările te silesc a te mișca, observ, că te plângi de multe rele, ce înfățișează acest fel de trai, unde monotonia tronează cu a ei nestrămutare revoltătoare. Sfera activității omului este atât de infinită, în cât dacă s'ar decide cineva numai să lucreze cu folos și cu ardere, ar vedea că chiar cu o viață stérpă, de amintiri banale și monotone durata existenței omului nu iar ajunge ca să-și termine opera sa și să pue capăt mîinii sale. Apoi tocmai aci este problema, tocmai aci se arată greutatea ei: *ca să faci din monotonie un univers*. Inbrățișează dar or ce privești ce se arată, caută de intră în inima or cărei chestiuni omenești, ține-te de realitatea faptelor și de mijlocul în care se petrec, și vei produce ceva folositor.

Un literat rus Nicolae V Gogol care și a ales de temă partea cea mai ingrătă ce pôte servi de material de literatură, — viciurile și decadența moravurilor poporului rus, n'a făcut totă viața de cât a desvelit, enumerând isvórele prin care un om cu conștiință de menirea lui, pôte fi folositor semenului și aprópelui său. Singur Gogol căruia nu-i lipsea neajunsurile, a trebuit, ca să producă și serve omenirii cu ceva într'adevăr binefăcător, a trebuit dic să-și expieze păcatele, și prin greaua experiență a amarului vieței să dea la lumină acea operă capitală a lui, *Sufletele mórte*, asupra căreia a scris ani întregi și a plâns zile nenumărate după or ce rînd scria. Se simțea el că era păcătos, ca om și deci trebuia să se producă în el un fel de purgator prin care sufletul său să iasă curat și numai ast fel să pótă printre întunecimele mizeriei să apară raza strălucitoare a virtuței, a geniului și a sufletului poetic. Gogol este la ruși scriitor unic în felul său; de reușit, a reușit și încă bine, dar fiind că lumea rusă și mai ales clasa aristocratică și funcționarii pe care îi viza mai cu deosebire sunt prea egoiști, din această cauză are aderenți și discipoli numai între cei smeriți, între cei ce nu-și ascund defectele și rănile sufletului ei caută pocăință, caută un mijloc, o călăuză care să-i îndrepte în calea adevărului vieței și a mulțumirii lor interioare.

Lys.

Correspondența specială a „Gazetei Săténului.“

† PRINCIPELE COROANEI AUSTRIEI I

Viena, 18 31 Ianuarie 1889.

Principele Rudolf, moștenitorul tronului Austriei a încetat a-și dimineta subitamente din viață.

El plecase de eri la vânătoare la moșia sa Mayerling ce avea în apropiere de Viena, și a-și găsit în castelul său mort în pat. Versiunile ce circulă asupra acestei subite morți, sunt multiple, însă principala se crede că precum s'a *sinucis*, care acesta neapărat rămâne pentru istoria ca mister. Această tristă scire neaseptată a surprins ca un trăsnet populația vieneză și monarchia întregă, și sigur că nu mai puțin va surprinde Europa întregă, căci în El se spera a se vedea monarchul constituțional model și prin El a se realiza idealurile cele mai frumoase ale civilizațiunii.

Familia imperială e în cea mai mare desperare, căci prin mórtea acestui principe, care era unicul fiu al Impăratului Franz Ioseph, s'au perdut cele mai scumpe bunuri ale dynastiei, și s'a sguduit totă temelia statului austro-ungar.

Principele Rudolf atinsese la 21 August 1888 abia vârsta de 30 de ani, și era deja laureat ca un scriitor celebru și un orator de primul rang, ast fel că societățile științifice ce presida le electrisa prin cuvântarea sa. El presedea la 1883 expozițiunea universală de Electricitate, și la 1887 congresul internațional ds hygiēna și demographia ce avură loc în Viena, și lumea învățată, respectiv celebritățile universale care luară parte, remaseră uimite de talentul deosebit ce posedă acest tînăr principe, și mai cu sēmă de zelul ce punea pentru dezvoltarea științelor. În arta ornithologică și zoologică era o autoritate, și scrierile lui în această specie servă de model pentru mai toți acei ce se devotă acestor științe naturale. De sub pana sa a eșit mai multe scrieri la lumină, și ca mai important pentru popor e ultimul op literar ce apare în fascicule intitulat: *«Monarchia austro-ungară scrisă și ilustrată.»* — La acest op topografic, statistic, și principalmente istoric, colaborează mai toți scriitorii mari ai monarchiei, recrutați expre de la fie care națiune, descriinduse cu exactitate viața, moravurile, tradițiunile și tóte calitățile a fie cărei naționalități în parte; fie-care oraș, fie care sat, fie care rîu, munte, vilcea, case, biserici, etc sunt descrise cu de amănuntul și reproduse prin ilustrațiuni cu o maestrie deosebită.

Ca fiu de împărat ce era, neapărat că armuri militare nu-i lipsea.

El se căsătorește la 10 Maiu 1881 cu principesa Stefanie (supra numită florea Belgiei) fiica regelui și a reginei Belgiei. Simplitatea și gentilețea acestei femei e exemplară, și publicul vienez are o simpatie și o dragoste deosebită pentru dânsa, și pentru gingașa ei copilă ce i a născut la 2 Septembrie 1883. Princesa Stefanie rămâne aji veduvă în e-tate de 24 de ani, și cu atât mai mult ea rămâne în jale și neconsolare totă viața ei, că nu a avut parte a urca cu soțul ei mărețul tron al monarhiei.

În fine Viena, și mornachia întrégă se găsește în cel mai mare doliu ce a putut avea vr'o dată în tot timpul de 600 de ani, de când domnesce familia Habsburgă.

Diarele locale și din toate provinciile apar cu sutiemele de mii încadrate în negru, și care din care se întrec a serie cu mai mare iuțelă și cu mai mare maestrie Necrologia de functulu.

Bursa, theatrele, balurile societare, parlamentul, scolile, sunt suspendate. Orașul întreg e cernit și stradele îndesate de lume.

Fie-i țărâna ușoră!

C.

Câte-va varietăți de legume puțin răspândite la noi.

CARTOFUL CEL MAI TIMPURIU „VICTOR“

Acastă varietate de cartofi, foarte timpurii și rodnici, e uă noutate care d'abea anul acesta se va pune în comerț de plante potajere.

Una din gravurele din'acest număr represintă trei asemenea tubereule, cam lungărețe de cea mai eșcelentă calitate.

Acest cartof de primăre are pielea netedă.

CEAPA GALBENĂ DANVERS

E una din cele mai timpurii dar bune de păstrat cepi timpurii galbene arămii.

E de origină americană, mai tot p'atât de grósă cât de lungă și foarte îndesată.

Cépa „Yellow Danvers onion“ cum i dic americanii e una din cele mai rodnice și bine de păstrat cepi ce se cunosc.

MORCOVUL ROTUND „CLOPOTEL.“

Acest morcov ce se cultivă, pentru primori, generalmente sub gémuri, e roșu-portocaliu.

E de formă rotundă și se sémână sau prea de timpuriu sau prea târziu, de óre-ce se pôte consuma chiar când are numai 4 foi.

X.

Câte-va varietăți de flori puțin răspândite în România.

RHODANTHE MANGLESII MACULATA.

Aceste minunate flori, le recomand a se cultiva mai ales pentru florile lor ce se păstrează bine pentru buchețe de iarnă, fără a perde culoritul dacă se taie înainte de complectă înflorire și se țin atirnite în un loc uscat și întunecos.

Planta ține de familia Composeelor, e anuală și coprinde varietăți cu florile simple și învóltă. Varietatea pătată, înfăcișată de una din gravurele din'acest număr, a fost întrodusă de d-l Thompson, din America. Florile sunt roze sau carmin, discul galben vioiu în prejur e un cerc roșu închis.

Planta e cam delicată, se sémână primăvara timpuriu sub gémuri și se răsădește în pământ de pădure.

Florile sunt foarte căutate servind ca și imortelele.

CINERARIA CRUENTA

O altă gravură din'acest număr represintă flori, în mărime naturală, desvóltă de Cinerarii hibride noi.

Precum se vede Cinerariile se îmbunătățesc, prin culturi îngrijite, din ce în ce și florile devin mai mari.

X.

GAILLARDIA PICTA DRUMMONDII

Varietățile noi de Gaillardii cu florile mari

sunt de un colorit mult mai bogat ca cele vechi.

Aceste frumoase composee, care înflorește multă vreme, pot a se cultiva ca plante anuale, bisanuale și vivace pentru buchete și împodobiri în grădini.

Cum rădăcinile lor sunt stufoase se pot înmulți prin desfacerea lor, precum și prin semănare.

Sunt varietăți înalte și pitice de o culoare sau învergate. Cu cât planta va da flori mai mari cu atât va fi mai perosă și va da mai multe semințe sterile.

Una din gravurele colorate din'acest No. înfățișează această plantă.

X.

ROSETA MIROSITOARE

Acastă florie se cultivă de totă lumea, pentru frumosul miros al florilor sale și pentru rusticitatea sa.

Prin cultură îngrijită 'i s'a schimbat foarte mult culoarea, înfățișarea și mirosul, în cât d'abea se mai asemănă cu tipul său primitiv pe care îl întâlnim în stare sălbatecă prin pământurile nisipoase sau prin cele aride și pietroase.

Reseda sălbatecă e fără miros, pe când cea cultivată e foarte mirositoare și mai ales varietățile căror nu li sau prea modificat coloritul florei. Reseda e p'atât mai mirositoare pre cât florile sale sunt mai puțin bătețore la ochi, mai verzi. A doua gravură colorată din'acest număr înfățișează varietatea mirositoare.

Reseda suferă cu greu a fi răsădită; cu toate acestea dacă se scot rădăcinile cu tot pământul din prejur și se țin cât-va timp la umbră se prinde.

X.

De la Cameră și Senat.

V.

Corpurile legiuitoare 'și au reînceput ședințele în ziua de 11 Ianuarie.

La Cameră în ziua de 11 Ianuarie s'au trimes la comisiuni mai multe petițiuni și s'au depus mai multe raporte și proiecte de legi. Dl. I. Lahovari întrebă, cu drept cuvânt, pe Ministrul de finance dacă exorbitantele taxe asupra medicamentelor importate din străinătate, taxe care lovesc în igiena publică, se vor desființa prin presintarea unui proiect de lege, pe care Camera de sigur că 'l va vota cu plăcere. Dl. Ger-

many, ministrul de finance, recunosc rēul și promise îndreptarea. Dl. Dr. Severeanu se opune, sigur pentru a fi agreabil unor farmaciști din țară cari au ajuns a se îmbogăți făcând imitații de doftorii ce înainte se importau de la fabricele speciale din străinătate.

Dupe uă mică suspendare a ședinței se începu — sub președinția d lui V. Pogor — discuțiunea asupra proiectului de lege a reînființării porturilor tranee. Din Blaramberg raportorul comitetului de delegați ai secțiunelor ceti raportul și proiectul de lege venit din inițiativa parlamentară. Raportul d lui Blaramberg e uă lucrare completă și care denotă pe omul muncitor și știutor.

Ne luund nimeni cuvântul pentru a combate acest proiect de lege, el fu susținut, cu talent de d-l Virgiliu Poenaru. Urmă apoi d-l Păucescu care se hotărî a 'l combate.

In ședința de la 12 Ianuarie, dupe ore-cari lucrări preliminare și interpelarea d lui E. Sturdza asupra modului cum se face în țară propaganda socialistă, urmă discuțiunea asupra porturilor tranee. Dupe ce vorbiră pentru și contra căți va d ni deputați, urmă mai multe incidente foarte tumultose și semnificative.

Numai fu vorba de porto france, ci de pozițiunea actualilor miniștri pe băncile ministeriale. Ciocnirea avu loc între d. Lascar Catargi cu amicii săi și cu liberalii din Cameră de o parte și între guvernamentalii de ađi de altă parte.

Dl L. Catargi fu foarte categoric și critică actualul cabinet. Ruptura se făcu între amicii săi și cei de la guvern, nu însă în'ast fel de grad în cât împăciuirea să nu fie cu puțință în urmă.

In ședința de la 13 Ianuarie vorbiră mai mulți deputați și Miniștri precum și d. L. Catargi și d'abea după multe silințe și tumulturi putu isbuti d. Blaramberg a 'și susține raportul său. Dl. Blaramberg ținu un discurs din cele mai frumoase și interesante.

Cu toate acestea proiectul de lege al reînființării porturilor tranee Braila și Galați nu obținu de cât 56 bile albe contra 103 din 159 votanți. Au votat pentru porto france liberalii din Cameră și prietenii dlui Lascar Catargi, iar contra Miniștri și deputații guvernamentali și socialiști.

Imediat după acest vot d. L. Catargi 'și dădu demisiunea de președinte al Camerei, d'asemenea și d. Blaramberg vice-președintele.

In ședințele de la 14, 15 și 16 se respinse demisiunea dlui Catargi, care — după insistența repetată a d sale — fu în fine priimită, d'asemenea se priimi și demisiunea d lui N. Blaramberg. Apoi se realese din nou președinte d. Catargi și vice președinte d. Protopescu Pake.

In ședința de la 17 între alte lucrări a

le Camerei se priimi propunerea d. lui Morțun deputat socialist pentru numirea unei anchete parlamentare care să cerceteze la fața locului dacă alegerea făcută în persoana dlui L. Veniamin deputatul col. III de Roman e bine sau nu făcută.

In ședințele de la 18 și 19 între altele Camera și alege de președinte pe d. Const. Grădișcenu deputatul col. I de R. Sărat, de ore-ce d. Catargi refușă d'a mai priimi președinția Camerei.

Apoi deputații intrară în secțiuni pentru a discuta legea vîndărei bunurilor statului în folosul sătenilor, lege ce în curînd se va vota.

Senatul și ocupă timpul de la reînceperea ședințelor cu diferite propuneri, legi de o mai puțină importanță, interpelări, și diferite discuțiuni.

Reporter.

DIN LOCALITATE

Dl C. Grădișcenu, s'a ales la 9 Ianuarie cor., deputat al col. I de R. Sărat — în opozițiune, — cu 88 voturi contra d-lui G. A. Mărgăritescu care a obținut 80. Bilete anulate au fost 6 din care 4 ale d-lui Grădișcenu.

Alegerea d lui Grădișcenu s'a validat și s'a ales Președinte al Camerei deputaților.

In noaptea de 20 Ianuarie a ars mîra d lui Bagdad, de la Băresci de lângă orașul R. Sărat. Mîra era asigurată la soc. „Națională.”

Timpul a început a se încălzi și sunt semne că primăvara va sosi curînd.

Din cauza căldurilor zăpada de pe câmp s'a topit mai tîrziu; cultivatorii au dreptul a se îngriji dacă gerul va alterna cu căldurile, de ore ce știut e că aceste subite schimbări, în epoca când cerealele de tîmna intră în vegetațiune, sunt foarte primejdioase semănăturilor.

Cum pămîntul, în curînd, va putea a fi cu totul desghețat, îndemnăm pe agricultorii cari nu au putut a și face, de cu tîmna ogre de porumb, a face această întorsură cât mai curînd și cât mai adînc.

Suntem pozitiv informați că în unele comuni sătenii încep a face petiții pentru cereri de pămînt după îndemnul unor persoane care — în lipsă de altă ispravă — voesc a se recomanda prin ast-fel de *tardive* povețe sătenilor.

Se înțelege că fie care român liber e a face petiții la Camera, dar noi suntem de

părere că acum, cînd Camera va vota — sperăm că negreșit în astă sesiune — uă nouă lege de vîndări a bunurilor statului, sătenii de gēba și perd timpul făcînd la petițiuni; iar cei ce le dau acum ast fel de povețe sēmănă mai mult a pescuitori în ape turbure, de cāt a amici ai țeranului.

Suntem informați că la finea lunei aceștia sau la începutul lunei Febr. se va schimba administrațiunea județului R. Sărat.

Directorul Prefecturii va fi înlocuit prin d. C. Dimitrescu fost subprefect în județ; d'asemenea consiliul județian va fi disolvat.

Comitetul permanent, bînuind că preotul Panait Economu și Gh. Nițescu, alegători în col. I, nu ar fi votat candidatul guvernului, și a destituit; pe cel dintîi din funcțiunea de preot al spitalului și arestului județului, și pe cel d'al doilea din postul de intendent al spitalului.

D-l P. Boulēnu medicul veterinar al județului — în urma concursului dat — s'a numit definitiv ca medic-veterinar al județului R. Sărat

DIN ȚARĂ

Mercuri 18 Ianuarie a avut loc, la Primăria Bucureșci, căsătoria civilă a Directorului Gazetei Sătenului cu d-șora Virginia Ciuflea; serviciul de oficier al stărei civile a fost făcut de dl Primar Pache Protopopescu; iar Jnoi 19 Ianuarie s'a celebrat, la Biserica Domnița Balașa din Bucureșci, căsătoria religioasă de către P. S. Episcop de Argeș Ghenadie.

Probabil că în curînd în această sesiune Camera va vota pe lângă legea vîndărilor bunurilor statului și aceea pentru tocmeli agricole.

Aflăm, cu plăcere, că legea pentru construirea unei linii ferate între Galați și Bêrlad are șanse d'a fi votată de Senat.

Se spune că d. L. Catargi, care e în mare răcēlă cu guvernul, va scōte un diar țilele acestea.

Suntem informați că d. N. Blaramberg va depune Camerei uă propunere pentru darea în judecată a ultimului cabinet al d-lui I. Brătianu.

Acastă propunere probabil că nu va fi votată. Ministerul actual s'a și pronunțat contra unei asemenea propuneri.

MISCELLANEA

PERUȘELE sunt un fel de mici papagai a căror inteligență e superioară; ciocul lor e ca și al papagalilor scurt și puternic, trăesc bine în captivitate, au o bună memorie și pot a se învăța să repete cuvinte. Sunt o mulțime de specii, cu coloritul penelor foarte variat.

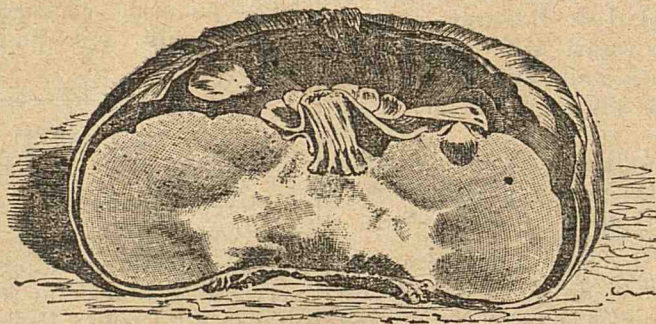

LOPHORTYX sau Colin, ține de marea familie a gănelor și e de fel din California. Acastă pasăre, cu carnea gustosă, trăește în stare sălbatecă, în turme, prin păduri; alergă repede. A început a se aclimata și prin Europa.

GLADIOLUL, acastă plantă bulbosă foarte rustică și frumoasă, se înmulțește foarte cu greu prin semănare, precum s'a spus în lungul articol din „Florile“ concernând acastă așa de minunată plantă de grădini și apartamente.

Rasele hibride de amator de Gladiol produc, pe fie-care an, sub-varietăți n u o i. Cele mai înfloritoare dau mai puțini bulbi ca cele alte. Aspectul părții din'anutru a unei bune cepi de Gladiol, apt d'a da frumoase flori în același an, e precum arată gravura de alătura.

Cepă de Gladiol.

GĂINA NEAGRĂ DE APĂ (*Fulica atra*) se găsește și în bălțile și heleșteaiele din țară și se deosebește prin un fel de placă tare pe frunte fără pene. Carnea acestei păsări nu e bună de mâncat dacă nu se ține mai înainte în oțet cu miroșuri.

LORYXII sunt mici păsărele cu penele frumos colorate care trăesc, în cete, prin cele alte continente. Aceste păsărele, cu a căror pene se împodobesc unele pălării de dămne în Europa, au un sbor și o viociune însemnată.

PANICUM ELONGATUM e uă gramină furageră pe care a înfăcișat'o una din gravurele din numărul 17 din'acést an.

Se pôte cultiva și la câmp, dar mai ales în grădini pentru formarea gazónelor.

Planta crește stufosă de la bază, e rustică și se resémână singură

NU DAȚI VACELOR DE LAPTE APĂ RECE de ore ce vor da puțin lapte, pre când dacă li se dă apă căldică vor da mai mult lapte.

CĂRNAȚII DE SÂNGE. Suntem în epoca marelor ucideri de porci, gnițăturele se aud pretutindeni prin sate. La noi când se taie porcii se lasă a se perde sângele. Acest sânge, amestecat cu puțin oțet, cephă, miez de pâne, sare, piper și miróse, pôte servi la facere de cărnați de sânge ce se mănăncă dupe ce se fierb în apă.

RAȚA DOMESTICĂ se trage din rața sălbatecă și diferitele specii nu sunt de cât rezultatul încrucișărilor.

Rața domestică pôte oua până la 60 ouă. De obicei oulele de rața se pun a se cloci de găini; mai de preferat e însă a le lăsa a fi clocite de muma lor.

Rațele se pun la îngrășat dupe ce au 6 luni; da-

că se țin mai mult de uă lună la îngrășat, rațele mor de apoplexie. Rațele se pot hrăni și singure cu verdță, insecte și ramășițe; în'acést cas nu se îngrășă așa mult.

ODAIA UNDE DOARME OMUL trebuie să fie odaia cea mai aerisită, cea mai ventilată. Ziua odaia de dormit trebuie bine curățită și lăsată cu ferestre deschise iar așternuturile întinse afară la aer.

Pentru un om sănătos nu trebuie ca odaia de dormit să fie mai mult încălđită de cât până la 14 sau 18 grade; pentru copii și ómeni slabi trebuie mai multă căldură.

Fie-care om trebuie să aibă cel puțin 14 metri cubici de aer, în odaia de dormit.

Un econom român.